

„Živijo! Konec šole je!”

Znano je, da ljubijo šolarji — vsaj ogromna večina med njimi — od vse šole najbolj počitnice. In zdaj jih spet uživajo, razen tistih srednješolcev, ki se še potijo pri maturitetnih izpitihi. A tudi to bo kmalu minilo, in potem bo tudi njim prišel globoko iz srca vzklik, ki ga je izrazila mala Gabrijela v prvem razredu osnovne šole na Opčinah tudi v sliki in besedi: »Živijo! Konec šole je!» Take risbe, ki kaže od veselja poskakujočo deklico, ko z veliko šolsko torbo zapuša zadnji dan šole, in takega napisa, ki tako dobro izraža trenutno razpoloženje in srečo naših šolarjev, seveda ni smelo manjkati na zaključni šolski razstavi.

Pa tudi drugi openski otroci so se postavili na zaključni šolski razstavi, ne samo z risbami, ampak tudi s plastičnimi izdelki in z lepimi ročnimi deli. Vendar so nam najbolj ugajale čudovite risbe, barvna keramika in drugi majhni »umetniški« izdelki, ki so razodevali fantazijo, domiselnost, veselje do oblikovanja in do barv. V teh risbah in barvah je bilo največ pravega otroškega sveta.

Toda taka razstava šolskih izdelkov ni bila samo na Opčinah, ampak tudi v Nabrežini in skoro na vseh naših osnovnih in tudi na drugih šolah. A zlasti na osnovnih šolah je postala že prava tradicija in pravi praznični dan tako za starše kot za učitelje — in seveda tudi za otroke.

Zdaj so se naši malčki po večini že razlezli v mladinske kolonije ali kamor koli k sorodnikom na počitnice. Želimo jim, da bi bile res prijetne, in enako želimo tudi njihovim učiteljem in učiteljicam, da bi se v jeseni vedri in okrepljeni vrnili v slovensko šolo, ki jih uvaja v slovensko narodno občestvo ter jih uči ljubezni do lastnega naroda in jezika. In če se bodo naučili tega, bodo tudi kot odrasli pošteni in polnovredni ljudje, ki bodo spoštovali svoje starše in svoj narod, kar jim bo pomagalo, da bodo ostali tudi moralno na pravi poti, kajti pravo slovenstvo človeku toliko da in toliko zahteva od njega, da ni samo etnična, ampak tudi izrazito etična kvaliteta.

Tega se vsak dan bolj zavedamo, ker to vedno bolj ugotavljamo. Biti Slovenec pomeni pripadati majhni, topli, prijetno zaključeni narodni družini, ki ne tlači osebnosti posameznika, ampak jo pospešuje, ker ji nudi ravno primerno možnost za uveljavljanje.

Biti Slovenec zahteva od človeka mnogokrat moralno moč, da se upira nasilju in da ni oportunist. Slovenstvo je že po svoji naravi nekaj protitotalitarnega, protiekstremističnega in odprtega nasproti svetu, ob spoštovanju in ohranjanju lastnih nacionalnih in duhovnih vrednot.

In takega duha naj srečajo naši malčki v naših šolah, ko se bodo v jeseni odpočitni vrnili vanje.

SET V KRIZI

Francoska vlada je sklenila odtegniti svojo udeležbo v organizmih strokovnjakov Skupnega evropskega trga. Tako bi rada preprečila, da ne bi razpravljali o vprašanjih agrarnega značaja, glede katerih je prišlo na zadnjem sestanku v Bruslju do spora med Francijo in drugimi petimi delegacijami. V Parizu pravijo, da to ne pomeni, da se Francija pripravlja, da bi izstopila iz skupnega trga. Neki francoski glasnik pa je izjavil, da ne vidi francoska vlada nikake koristi v tem, da bi se Francija udeleževala prizadevanj za pospeševanje novih dejavnosti Skupnega trga, ko pa niso rešili glavnega problema, namreč da bi sklenili finančne sporazume o skupni poljedelski politiki.

V Bruslju se je sestala izvršilna komisija pod predsedstvom dr. Hallsteina, da bi izdelala nove predloge, ki naj bi pomagali premagati sedanjo mrtvo točko, do katere je prispelo delo Evropske gospodarske skupnosti glede poljedelske politike. Komisija je izrazila tudi upanje, da bodo morda v razgovorih, ki jih bosta imela v Bonni italijanski in nemški zunanji minister, našli kompromis glede spora s Francozi.

V splošnem mislijo, da nima Francija nobenega interesa, da bi izstopila iz Skupnega evropskega trga, ker tega ne bi mogla storiti, ne da bi hudo oškodovala svoje kmetje in industrijo.

Zaenkrat pa lahko tudi brez francoske udeležbe opravljajo vso dejavnost redne uprave Skupnega evropskega trga, kajti za odločitve te vrste ni potrebna soglasnost, ampak samo kvalificirana večina držav, ki so njegove članice.

V prestolnicah šestih držav, ki sestavljajo Evropsko gospodarsko skupnost, so v teku živahna posvetovanja. Tudi izvršilna komisija Evropske gospodarske skupnosti je zaposlena s sestavljanjem novega predloga glede financiranja poljedelstva, ki naj bi po možnosti ustregel željam vseh šestih članic, zlasti seveda Francije. Poslala je posebne poslanca v Bonn in v Haag, da bi ugotovili, če sta tamkajšnja parlamenta pripravljena pristati na to, da bi čim bolj zmanjšali predlagano naddržavno nadzorstvo nad izvajanjem skupnega poljedelskega programa.

Nasprotovanje Francije načrtu za skupno financiranje poljedelstva in kriza Skupnega evropskega trga, ki se je pojavila zaradi tega, izvirata prav iz predloga za nadzorstvo evropskega parlamenta v Strasburgu nad financiranjem poljedelske politike Evropske skupnosti.

Spričo te krize tudi nekateri francoski krogi izražajo bojazen glede na to novo stališče degaulistične vlade. Radikali so zahtevali izredno skličanje parlamenta, da bi preučil položaj Skupnega evropskega trga.

Francoske poljedelske zbornice so izrazile vznemirjenost kmetov glede na nevarnost, da ne bo uresničeno njihovo upanje na skorajšnje uveljavljanje skupne poljedelske politike vseh šestih držav.

Tudi Evropska zveza industrij, ki povezuje zveze industrijcev šestih držav, je naslovila nujen poziv na vlade šestih držav Skupnega trga, naj dajo prednost koristim Skupnosti in naj najdejo rešitev za sedanjo krizo. »Evropska skupnost predstavlja dinamičen pojav in zato bi zastoj v njenem razvoju nepopravljivo škodoval tako že doseženim rezultatom kakor tudi bodočnosti Evropske gospodarske skupnosti,« opominjajo Zveze industrijcev. »Tak položaj bi imel hude posledice ne samo za industrijo, ampak tudi za vse gospodarske in socialne sile.«

V Washingtonu zelo pozorno sledijo nenadni krizi, ki je zadela Skupni evropski trg zaradi stališča Francije. Pri tem naglašajo, da je eden izmed temeljev ameriške zunanje politike podpiranje gibanja za združitev Evrope. Prevladuje pa mnenje, da bo francoska vlada prisiljena ublažiti svoje stališče, tako zaradi pritiska javnega mnenja in zaradi koristi poljedelcev, kakor tudi zaradi realistične presoje gospodarske in politične škode, ki bi jo sicer utrpela Francija.

Človeku, ki ni popolnoma na tekočem o gospodarskih problemih Skupnega evropskega trga in zlasti o njegovem obravnavanju financiranja skupne agrarne politike, je ta nenadna kriza Skupnega trga, ki lahko pripelje tudi do tega, da Francija sploh izstopi iz njega, precej nerazumljiva. Vendar je bilo pričakovati, da bo prej ali slej prišlo do take krize in to iz več vzrokov.

Prvi vzrok je ta, da ima De Gaulle precej drugačne pojme in predstave o združenju Evrope kakor njegovi partnerji, in ni pripravljen odstopati suverenosti svoje države na gospodarskem in političnem področju v prid »naddržavnih« ustanov in oblasti skupnosti, kakor je n. pr. Evropski parlament v Strassburgu. De Gaulle je gotovo precej konservativen v svojem mišljenju in njegov glavni politični ideal je veličina Francije; vendar pa je tudi realist, medtem ko se zdi, da so dobili glavno besedo v Evropski skupnosti in zlasti v Skupnem evropskem trgu zanešenjaki, ki bi hoteli čimprej izpolniti teoretično podobo Skupnega trga in ustvariti njegovo pravno in organizacijsko strukturo, skleniti čimveč sporazumov o skupnem reševanju zadev, ne da bi pri tem dovolj upoštevali praktične probleme in možnosti za uresničevanje svojih načrtov. Tako se je zgodilo, da smo čela leta brali in poslušali imenitne načrte o Skupnem trgu, medtem ko povprečen člo-

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 11. julija, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Koča strica Toma« (Elizabeth Beecher-Stowe - Rita Mann - Deša Kraševac). Prvi del. Igrajo člani RO; 12.00 Na božne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 »Veleja«. Drama v treh dejanjih (Anton Novačan). Igrajo člani RO; 17.30 Popoldanski ples; 20.30 Iz slovenske folklorne: Niko Kuret: »Pratika za drugo polovico julija«; 21.00 Izbrani odlomki iz oper skladateljev naše dežele.

♦ PONEDELJEK, 12. julija, ob: 11.45 Italijanski kvarel; 12.15 Iz slovenske folklorne: Niko Kuret: »Pratika za drugo polovico julija«; 18.00 Ne vse, toda o vsem — radijska poljudna enciklopedija; 18.50 Slovenski solisti - pianist Aci Bertonec; Primož Ramovš: Miniature za klavir; 19.15 Kulturni zakladi naše dežele; 20.35 Wolfgang Amadeus Mozart: »Don Juan«, komična opera v dveh dejanjih.

♦ TOREK, 13. julija, ob: 11.45 Veseli motivi; 12.15 Naš vrt - pripravila Bogdana Černigoj; 18.30 Skladatelji naše dežele; 19.15 »Današnje otroške igre«. Razvedrila in zabave naših otrok (1), pripravila Nerina Svab; 21.00 Humoreske preteklega stoletja: »Fran Milčinski«; »Butalski gasilci«.

♦ SREDA 14. julija, ob: 11.45 Ansambli Gaio Padano, Mondadori in Mediolanum; 12.00 Alessandro Manzoni: Zaročnica: »Upor v Milanu«. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu. 18.00 Ne vse, toda o vsem — radijska poljudna enciklopedija; 19.15 Duhovna dediščina papeža Janeza XXIII: Maksimilijan Jezernik: »Papež Janez XXIII. in koncil«; 21.00 Simfonični koncert. Približno ob 21.15 Problemi sodobnega filma: Sergij Vesel: »Križa francoske nouvelle vague«.

♦ CETRTEK, 15. julija, ob: 11.45 Italijanski pevci in ansambli; 12.15 Spoznavajmo Italijo: Bruno Nice: »Morja in navpična oblikovitost«; 19.15 Radijska univerza: Guido Fassò: Naravno pravo: »Preporod naravnega prava in njegovi problemi«; 21.00 »Valček gospoda Giobatte«, radijska komedija (Ermanno Carasana - Lada Mlekuz). Igrajo člani RO; 23.00 S XVII. Festivala sodobne glasbe v Benetkah.

♦ PETEK, 16. julija, ob: 11.45 Revija solistov; 12.15 Zenski tednik (Jadviha Komac); 18.00 Ne vse, toda o vsem — radijska poljudna enciklopedija; 18.30 Moderna simfonična glasba: Alban Berg: Koncert za violino in orkester; 19.15 Od Julijcev do Jadrana, pravljice, pripovedke in legende. Pripravila Rado Bednarik; 20.35 Gospodarstvo in delo (Egidij Vršaj); 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Ideja miru: Vittorio Frosini: »Organizacija: cilji in dejansko stanje«; 22.20 Jazz v Trstu: Trio Tržaškega jazz-krožka.

♦ SOBOTA, 17. julija, ob: 11.45 Pihalne godbe; 12.15 Največ, najvišje, najdlje - mozaik prvenstev in rekordov (Dušan Pertot); 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne: Emilio Lussu: »Na planoti«; 17.00 Pevski zbori Furlanije - Julijske krajine; 19.15 Poletna srečanja: (Saša Martelanc); 20.35 Teden v Italiji; 21.00 Alessandro Manzoni: Zaročnica: »Renza aretirajo«. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu.

TEDENSKI KOLEDARČEK

11. julija, nedelja: Olga, Savij
12. julija, ponedeljek: Mohor, Draguška
13. julija, torek: Dragan, Marjeta
14. julija, sreda: Franc, Svoboda
15. julija, četrtek: Justa, Vladimir
16. julija, petek: D. M. Karm., Marija
17. julija, sobota: Aleš, Leksej

Italijanska poslanska zbornica je s tajnim glasovanjem odobrila novi zakon o filmih. Minister Corona je poudaril ob tej priložnosti, da je to pomemben uspeh, ker je italijanski filmski svet s tem dobil zakon, ki bo uredil stanje v kinematografiji. Odobriti pa ga mora še senat.

NOVI BRITANSKI POBUDI GLEDE VIETNAMA

Iz londonskih diplomatskih krogov poročajo, da preučuje Velika Britanija možnost, da bi sprožila dve novi diplomatski pobudi za sklenitev miru v Vietnamu in sicer v Združenih narodih in v Moskvi. Ministrski predsednik Wilson je baje odločen napraviti nov poskus, da bi bila premagana mrtva točka, na kateri se je znašla vietnamska kriza.

Rešitev dominikanske krize?

Glavni tajnik Organizacije ameriških držav, Jose Mora, se je po dvomesečnem bivanju v Dominikanski republiki vrnil v Washington, baje zato, da bi naprosil ZDA in Medameriško banko za razvoj, da bi sanirale gospodarski položaj v Dominikanski republiki.

V diplomatskih krogih ameriških držav pa si tolmačijo njegov povratek kot znak, da se bližajo pogajanja za rešitev dominikanske krize pozitivnemu zaključku.

PROMET V KOPRSKEM PRISTANU

S prometom tranzitnega blaga za podonavsko Evropo in s pristojbinami za pristanke tujih ladij je zaslužil koprski pristan v prvih petih mesecih letošnjega leta okrog 400.000 dolarjev. Ta številka je malo nižja kot celotni zaslužek v dolarjih v lanskem letu.

Kljub temu, da koprski pristan še vedno nima železniške zveze z zaledjem, je promet tranzitnega blaga preko Kopra narastel v prvih štirih mesecih letošnjega leta za 29% v primerjavi s istim razdobjem leta 1964. Če pa bi razpolagal koprski pristan z železniško zvezo z zaledjem, bi tranzitni promet za Srednjo Evropo in Podonavje nedvomno skokoma naraščal in temu primerno bi se tudi še povečali zaslužki v tujih devizah. Koprski pristan je, kar zadeva tranzitni promet s tujino in zaslužek v dolarjih, na drugem destu med jugoslovanskimi pristani, takoj za Reko.

Novice po svetu

Predsednik Saragat je odpotoval v torek na petdnevni uradni obisk v Zahodno Nemčijo. Spremlja ga zunanji minister Fanfani. Saragat bo obiskal več nemških mest, med njimi zahodni Berlin.

V Južnem Vietnamu so v teku hudi boji med vladnimi in ameriški silami na eni ter vietkonškimi gverilci na drugi strani.

V sredo so izkrcali Američani nadaljnjih 8.000 mornariških strelcev za okrepitev posadke v oporišču Da Nang, ki so si ga vzeli gverilci na piko.

Iz osrednjega Peruja poročajo o pojavu gverilcev, ki jih vodijo baje na Kubi izvežbani ljudje. Gverilci iste vrste so se baje pojavili tudi v Paragvayu.

General Franco je izvedel preosnovo svoje vlade. Imenoval je šest novih ministrov.

16. julija bodo uradno odprli za promet 11.600 m dolgi predor pod Montblancem, skozi katerega pelje avtocesta. Stal je 40 milijard lir. Gradili sta ga Francija in Italija od leta 1959. To je najdaljši predor na svetu.

Velika Britanija je povabila glavnega tajnika Združenih narodov U Thanta v London na razgovore s člani angleške vlade. Ti razgovori se bodo začeli verjetno v četrtek.

Istočasno baje britanska vlada preučuje možnost, da bi napravila nov korak glede Vietnoma v Kremlju, kljub temu, da je Moskva šele pred kratkim odklonila mirno misijo Commonwealtha.

SET V KRIZI

(Nadaljevanje s 1. strani)

več praktično skoro ne opazi, da bi sploh funkcioniral, zlasti ne glede cen. Ne samo po De Gaullovem menju, ampak tudi po mnenju marsikoga drugega bi bilo bolje, da bi dosledneje izvedli že sklenjene pogodbe med šestimi državami Skupnega trga in šele nato šli naprej.

Drugi vzrok krize je v tem, da je partnerjem Skupnega trga prišlo v navado, da delajo pri sklepanju svojih pogodb najrazličnejše izjeme, ki naj zavarujejo to ali ono prednost, to ali ono egoistično korist posameznih držav ali gospodarskih vej. S tem so dajale slab vzgled tudi druge države, ne le Francija. To se je razvilo v pravo politiko medsebojnega izsiljevanja. Tako ni čudno, da se poslužuje te politike tudi Francija.

Tretji vzrok za krizo je v tem, da se njeni partnerji, zlasti Francija in Nemčija, vse preveč odkrito borijo med seboj za to, kateri bo imel odločilni politični vpliv v skupnosti. S pojemanjem sovjetske nevarnosti in z naraščanjem gospodarske moči so začeli povsod prevladovati egoistični nacionalni interesi in medsebojno intrigranje ter trmoglav boj za prestiž, v katerem noče nihče popustiti. V tem pogledu bi bilo najbolje, da bi se Skupni trg čimprej razširil še na druge države in zlasti, da bi vanj pristopilo še več manjših držav, kar bi zmanjšalo vpliv gospodarskih kolosov, kot sta Nemčija in Francija, in omogočilo učinkovito zavezitev njunega stremjenja po hegemoniji.

Četrta — in najbrž ne najmanjši vzrok krize Skupnega trga pa je gotovo De Gaullov ponos. Nerač popušča pred zahtevami male države, kot je Holandija, in še bolj nerad se uklanja zahtevam Nemčije.

Po našem mnenju je eden izmed vzrokov sedanje krize Skupnega evropskega trga tudi v tem, da so ga gradili vse preveč od vrha, vse preveč le preko vlad in funkcionarjev, ne pa od spodaj, iz psihologije in zavesti narodov samih. Nujno je bilo, da se je to prej ali slej maščevalo. Če bi bila evropska skupnost bolj zasidrana v zavesti narodov, ki jo sestavljajo, bi nobena vlada ne mogla tako samovoljno blokirati Skupnega trga, kakor ga je zdaj De Gaullova. Morala bi računati z javnim mnenjem, medtem ko si De Gaullu zdaj ni treba delati skrbi zaradi njega.

Prepričani smo, da bo sedanja kriza Skupnega evropskega trga rešena, ker se vsi partnerji končno najbrž le zavedajo, za kaj gre. Vendar pa je nevarna, ker bi lahko spet gospodarsko in tudi politično razdrobila zahodno Evropo. Morda pa je tudi zdravilna, ker je opozorila na njene šibkosti.

Narazen hočejo

Kenija, Uganda in Tanzanija so te dni pretrgale važno medsebojno vez, eno izmed tistih, ki naj bi bile napravile iz teh treh vzhodnoafriških držav politično in gospodarsko enoto. Vse tri države so namreč sklenile, da si ustvarijo vsaka svojo lastno valuto in da si bodo razdelile skupne valutne rezerve v znesku okrog 80 milijonov funtov šterlingov, ki jih je doslej hranila skupna valutna banka za Vzhodno Afriko.

S tem ukrepom je zelo ogrožen obstoj skupnega trga, ki so si ga ustanovile te tri države, in po mnenju gospodarskih krogov pomeni to tudi konec zamisli, da naj bi se federativno povezale. Nove tri valute bodo izdane, kot so naznanili, približno čez eno leto in bodo imele enako vrednost kot sedanji vzhodnoafriški funt. Vsaka država bo imela lastno Narodno banko.

Utrinki

V ponedeljek, po orkanu, ko je bilo vsepovsod videti sledove pustošenja — podrti drevesa, kupe odlomljenih vej, drobce šip na pločnikih, razbito opeko in odtrgane napisne table — smo z začudenjem opazili, da niti en makov cvet na vzpetini ob tramvajski progi na Opčine ni izgubil nobenega lista v orkanu. Cveti so se zaprli in so ostali zaprti, dokler ni spet toplo posijalo sonce, vendar so vzdržali tam, kjer so padla mogočna debla, oznanjujoč tako tistim, ki znajo razumeti tako govorico da veliko in mogočno še ni isto kot močno in odporno...

Ondan smo srečali družinico iz Indije: temno potega moža, ženo in njuno majhno hčerkico. Bogve, kaj jih je zaneslo v Evropo. Morda turistična radovednost, morda opravki. Osamljeno so stopali med tujci, ki pripadajo drugi celini in drugi rasi. In ko smo videli resni obrazek male Indijke, nam je prišlo na misel, da se najbrž še ni igrala z nobenim otrokom, odkar je v Evropi.

Orkanske nevihte

Po sorazmerno mili zimi in deževni in vetrovni pomladi smo dobili viharo, nestalno poletje. V nedeljo in v noči od nedelje na ponedeljek pa je zadela naše kraje z velikim delom srednje Italije in s sosednjim področjem Slovenije vred prava vremenska katastrofa. V treh valih — v nedeljo popoldne, proti polnoči in med peto in šesto uro zjutraj — je pustošila po teh pokrajinah prava veriga orkanov. Podirali so drevesa, razkrivali strehe in uničevali letino. Silovit veter je ponekod prevračal avtomobile in poškodoval električne napeljave in kanalizacijske naprave. Strela je udarjala v hiše in v električne napeljave. Marsikje je zavrla železniški promet, ki je običaj tudi zaradi dreves, ki so ležala na progah. Tudi preko cest je ležalo vse polno dreves. Žrtev orkanov so postala ravno najbolj listnata drevesa, kot kostanji, orehi itd.

Ogromna škoda

Ni malo takih, ki so ostali brez strehe nad glavo. Skoro vsepovsod pa so nalive, toča in veter povzročili škodo v stanovanjih in na hišah. Na žalost pa so zahtevali orkani tudi precej smrtnih žrtev in ranjenih. V prvem hipu so poročali o enajstih mrtvih, verjetno pa jih je še precej več. Večina ponesrečenih je našla smrt ali poškodbe na cestah med orkanom. Računajo, da je uničenih v Italiji zaradi toče in vetra na milijone ton sadja, grozdja in drugih pridelkov, v vrednosti 25 milijard lir. Letina je uničena ponekod stoddotno. Prizadetim bo morala nujno pomagati država.

Metereologi pravijo, da že najmanj 40 let ni bilo takih naravnih katastrof v Italiji in zlasti ne na teh področjih. In tudi ne more-

jo zagotoviti, da bomo imeli znanprej sončno in toplo poletje.

Fantastično postaja resnično

Ameriška vesoljska sonda »Mariner IV« zdaj, ko manjka samo še teden dni do hipa, ko bo švignila mimo planeta Marsa, še vedno popolnoma odgovarja vsem pričakovanjem. Znanstveniki pravijo, da že začenja čutiti učinek privlačne sile Marsa. Mimo Marsa bo letela samo v razdalji 9.600 kilometrov, torej v približni razdalji njegove širine. Sonda bo Marsovo površino fotografirala in poslala na Zemljo 21 fotografij, za katere vlada velikansko pričakovanje.

Ameriška vesoljska ustanova je tudi naznanila, da bosta ameriška astronauta Borman in Lovell med svojim 14-dnevnim poletom s kabino »Gemini 7« poskusila govoriti s tehnikami v opazovalnici na Zemlji s pomočjo žarka »Laser«. Gre kot znano, za zelo močan svetlobni žarek, ki bo po presoji ameriških znanstvenikov omogočal direktno občevanje na velike razdalje. Astronavta pa ne bosta napravila nobenega vesoljskega sprehoda zunaj kabine.

Iz čilskih letalskih krogov javljajo, da so argentinski, britanski in čilski znanstveniki v oporiščih na Antarktiki sporočili, da so opazili na obzorju nenavadno nebesno telo, ki je motilo njihove geomagnetične instrumente. Skrivnostni leteči predmet, ki so ga opazili dvakrat v 24-ih urah, so tudi fotografirali. Posneli so 10 barvnih fotografij, katere zdaj proučujejo znanstveniki.

Skrivnostno nebesno vozilo je spravljal geomagnetične naprave v oporiščih v »blaznost«. Pojava si ne znajo razložiti.

KDO SEM?

EDVARD KOCBEK

Doba osvobodilnega čela je dozorela za novo ravnino, to preobrazbo sem doživel kot poslednji usodni pretres. Ko sem leta 1951 izdal novele »Strah in pogum« in z njo mi potegnil črto pod črnobelo slikanje partizanstva, je politično vodstvo Slovenije označilo moj poskus kot drzno in nepietetno dejanje, name se je zrušila čezmerno uničujoča kritika in po vnaprej določenem načrtu doseglja, da se je moje prostovoljno in z najboljšo voljo razvito delovanje končalo s kruto destitucijo z vseh javnih mest. Začel se je moj desetletni eksil, na zunaj naporno privatništvo, na znotraj nova svoboda in višja faza moje usodne poti. Jugoslovanski biografski leksikon pravi, da sem se razšel z režimom, v tej nedoločni opredelitvi leži del resnice. Razšel sem se z režimom, z določeno ekipo, ne pa s socializmom in z novim življenjskim prostorom, ki sem ga pomagal ustvariti. Kriva ni bila knjiga, temveč nestrpnost avtoritarno strukturiranega aktivizma. Da je temu tako, priča na pol javna razlaga, ki so jo njeni zastopniki dali pred nekaj leti, ko so izjavili, da novele niso nič krive, pač pa moja tako imenovana kritična narava, moja nergaška in v vzornost nagnjena človeškost, kakor so temu rekli. Ves ta čas sem prevajal iz francoščine in nemščine in anonimno sodeloval v »Novi poti«, ki se je iz duhovniške revije razvila v prvo povojno splošno krščansko revijo v jugoslovanskem

prostoru. Šele leta 1961, ko je postalo očitno, da je bilo hočeš nočeš potrebno sprejeti na znanje konstruktivno vsebino vseh mojih spisov, sem se lahko vrnil v tisti del javnega življenja, ki mu pravimo kultura. Lahko sem objavil pesniško zbirko »Groza« in del nadaljevanja »Tovarišije«, »Slovensko poslanstvo«. Začel sem sodelovati v revijah, napisal nekaj esejev in odlomke iz potopisov. Vrhunec tega novega razdobja pomeni lanska Prešernova nagrada. Vendar se moje kritično razmerje do družbe ni spremenilo, temu priča moja lanska izjava v »Naših razgledih«, v njej sem opozoril na spor med družbo, ki planira, računa, glajhšalta in ustvarja povprečnost, in med ustvarjalci, ki tvegajo, osporavajo, presenečajo, protestirajo in pohujšujejo.

Ce bom kdaj napisal obširnejšo avtobiografijo, jo bom razdelil na dva dela, prvi bo imel naslov »Adam, kje si?«, drugi pa »Tukaj sem!«. Mislim, da me razumete; do partizanstva vprašanje, potlej pa odgovor.

Odgovor na moje vprašanje je že nekoliko zarisan. Na prvi pogled prebuja celo misel, kakor da se je moja usoda že dopolnila. Toda le na videz, kajti prav zdaj, ko sem doživel vrsto usodnih pretresov, vem nekaj zelo važnih stvari, še več pomembnih pa me zanima in muči. Globoko sem povezan z vsem, kar je nastalo in nastaja. Resnica o mojem jazu je že del zgodovinske in družbe-

ne resnice, navzoč sem v celotni človeški resničnosti slovenstva. To dejstvo izražam na najskromnejši način, s svojo navzočnostjo in pričevanjem, kakor je pred dnevi o meni zapisal mlad človek. Navzoč sem kot pričevalec v procesih in v še vedno neenovitih pogledih, v treh, štirih področjih, kjer se kar naprej bojujem za pristnost in človeškost.

Najprej v družbenem območju, skozi njegovo strukturo in preobrazbo se intenzivno soočam z marksizmom kot nosilcem nastajajočega socializma. Pri tem mi ne postaja sporen socializem kot neogibna družbena oblika prihodnosti, temveč teorija in praksa vodečega kadra. Moje osebno razmerje do marksizma je radovedno in hkrati prizadeto, kar naprej totalno in tako rekoč absolutno, nenehno odprto in odgovorno. V nastajanje socializma sem vključen zakonito in prostovoljno, vem, da ne morem in ne smem skočiti iz njegove resničnosti in se postaviti na nekakšno akademsko stališče, pobegniti v privide ali izgovore, to se pravi v servilno pritrjevanje ali v hladno odklanjanje. Nova družba je tako nujen in zakonit zgodovinski proces, da me poziva k popolni zaresnosti, k najbolj resnicoljubnim sodbam in k zame brezizjemno veljavnim zaključkom. Moja vloga nemarksista in nekomunista je v tem, da silim marksiste in komuniste do iste avtentičnosti, ki me je je naučila marksistična vizija sama. Toda pri tem zadevam na nepotrebne spore in doživljam tragične nesmisle.

(Dalje)

Tržaškega

Slovenska skupnost za oškodovane po orkanu

Strahovita nevihta, ki je divjala preteklo soboto in nedeljo po vsej Furlaniji-Julijjski krajini, je povzročila veliko škodo tudi nekaterim slovenskim krajem. Prizadeti so bili predvsem vinogradi in sadno drevje na področju med Devinom, Medjo vasjo in Cerovljami, v Bregu, v Miljskih hribih in v nekaterih krajih goriških Brd. Pristojni javni izvedenci ocenjujejo zdaj škodo.

Predstavniki Slovenske skupnosti dr. Škerk je naslovil na deželno vlado vprašanje, v katerem želi vedeti, kakšne nujnostne ukrepe namerava sprejeti deželna vlada za zagotovitev pomoči prebivalstvu, ki ga je tako hudo prizadelo neurje. Velikansko škodo so utrpela ne samo poslopja ter javne in zasebne naprave, temveč še prav posebno kmetijski posevki in vinogradi, ki so bili poškodovani ali uničeni. Tako je samo v nekaterih krajih devinsko-nabrežinske občine v nevarnosti 90% letošnjega pridelka.

Podobno vprašanje je naslovil na tržaško pokrajinsko upravo tudi pokrajinski svetovalec Slovenske skupnosti Saša Rudolf, ki je prav tako poudaril veliko škodo, ki jo je orkan povzročil zlasti kmetijstvu na Tržaškem.

Nabrežinski župan za oškodovane

V ponedeljek je devinsko-nabrežinski župan D. Legiša v spremstvu šefa občinskega tehničnega urada obiskal vse vasi in po-

dročja nabrežinske občine, ki sta jih nevihta in toča hudo poškodovale. Ob obisku je takoj odredil, naj se okrepi smetarska služba, da se čimprej odstranijo s cest in poti veje, listje in ves material, ki ga je na ceste znosila nevihta. Odredil je tudi, da se na občinskih poslopih takoj zamenjajo pobite šipe in popravijo druge okvare.

Istega dne pa je naslovil na vladni komisiariat, na deželni odbor, na prefekturo in Kmetijsko nadzorništvo posebno pismo, v katerem med drugim sporoča, kar se je v noči med nedeljo in ponedeljkom zgodilo, in omenjene urade naproša, naj poskrbijo, da bodo oškodovanci prejeli kako pomoč.

NESOCIALNO IZVAJANJE SOCIALNEGA ZAKONA

Deželna zbornica je v torek odobrila zakonski osnutek, ki določa, da bo deželna uprava dajala občinam, zavodom za gradnjo ljudskih hiš in drugim sorodnim ustanovam prispevke za plačevanje obresti od posojil, ki jih bodo najemali za gradnjo ljudskih stanovanj. Ukrep predvideva, da bo deželna uprava v ta namen nakazala 260 milijonov lir letno za dobo tridesetih let. Prispevek, ki bo znašal največ 6 odstotkov posojila, bo dežela dajala za dobo 15 let. Zemljišča za gradnjo ljudskih hiš bodo izbrali na podlagi določil zakonov št. 167 in 217.

Za ta zakonski osnutek so glasovale vse politične skupine, razen predstavnika Slovenske skupnosti in komunistov. Zastopnik Slovenske skupnosti dr. Škerk je v glasovalni izjavi poudaril, da se bo vzdržal glasovanja, ker je bil zakon št. 167, katerega upošteva tudi sedanji zakonski osnutek, ponovno apliciran na področju goriške in tržaške občine v nasprotju z gospodarskimi in narodnostnimi koristmi Slovencev.

Dr. Škerk je obširneje obrazložil svoje stališče do zakonskega osnutka med splošno razpravo. Takrat je podčrtal, da bo zakonski osnutek stvarno pripomogel k reševanju zelo občutenega vprašanja pomanjkanja stanovanj. Iz podatkov pristojnih ustanov je razvidno, da primanjkujejo stanovanja na vsem ozemlju Furlanije-Julijske krajine. Deželna uprava bo s svojimi nakazili izdatno posegla na gradbeno področje.

»Vendar pa, kar se tiče vprašanja izbire gradbenih zemljišč — je poudaril predstavnik Slovenske skupnosti — moram podčrtati, da izkušnje, ki smo jih do zdaj imeli z zakonom št. 167, niso bile pozitivne. Zaradi izbire krajev za gradbeno zemljišča so nastale v tržaškem in goriškem občinskem svetu dolge in zelo razvnete diskusije. Moje stališče do predloženega zakonskega osnutka je odvisno od pojasnil in rešitev vprašanj, ki zadevajo izvajanje zakona številka 167.«

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

SLOVENSKA SREDNJA ŠOLA V TRSTU

Ul. Montorsino n. 8

Opozarja, da traja vpisovanje v prvi razred te šole do 25. julija za učence in učenke, ki so uspešno dovršili peti razred osnovne šole, in do 25. septembra za tiste, ki imajo popravni izpit.

Hkrati sporoča, da se je pričelo in bo trajalo do 25. septembra t. l. tudi vpisovanje v 2. in 3. razred.

SOLSKI USPEHI

Nižji tečajni izpit na Nižji slovenski trgovski strokovni šoli v Trstu, ul. Caravaggio, 4 so opravili naslednji kandidati: Appollonio Sergij, Gregorič Darij, Križmančič Egon, Petaros Igor, Rimondo Boris, Sušteršič Robert, Regent Adrijan, Abram Ksenija, Čok Branka, Čač Elvina, Kocjančič Sonja, Kralj Ada, Fidel Mary, Grahonja Marija, Mislej Svetka, Paoletti Bruna, Terčon Sonja, Trampuž Zdenka, Žerjal Davorina.

Popravne izpite ima 8 kandidatov; ponavljajo 3 kandidati.

VPISOVANJE V ŠOLE

Ravnateljstvo slovenske nižje srednje šole v Trstu, ul. Caravaggio 4, sporoča, da se je pričelo vpisovanje v prvi razred za dijake, ki so v poletnem roku zaključili V. razred osnovne šole. Vpisovanje se bo zaključilo 25. julija.

Za dijake, ki imajo popravne izpite, se vpisovanje zaključuje 25. septembra.

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin pokojnega Josipa Rolija daruje Zvonimir Pertot Slov. dobrodelnemu društvu 3.000 lir. V isti namen daruje SDD 1.000 lir Ignacij Marc.

Slovenska prosvetna zveza priredi v soboto, 10. in v nedeljo, 11. t. m., v Nabrežini LJUDSKO VESELICO. Na sporedu so nastopi pevskih zborov, koncert godb na pihala in ples na »brjarju«.

V soboto bodo v Velikem Repnu ob 18.30 odprli tradicionalno »zagro terana in pršutae«, ki se bo zaključila v nedeljo. Na sporedu so koncerti godb na pihala in nastopi pevskih zborov.

Beneška Slovenija

Srednje:

CERKEV IN POTA

Ob prazniku svetega Ivana se obhaja po mnogih vaseh Nadiške doline farni praznik. Tudi v Spodnjem Tarbiju, ki je ena izmed večjih vasi naše občine, so zvonovi slovesno vabili farane k božji službi. Obhajali je pa niso v cerkvi, marveč kar na odprtem pred njo. Cerkev je namreč močno poškodovana, ker je pred nekaj tedni udarila vanjo strela.

Prav tisti dan, na praznik, je prišel na obisk pokrajinski predsednik Burtolo v spremstvu deželnega odbornika za kmetijstvo. Oba sta se prepričala o škodi in sta v daljšem razgovoru z domačini obljubila pomoč pri obnovi cerkve. Govorili so tudi o popravilu in asfaltiranju cest, zlasti o tisti, ki pelje na Staro goro. Saj ima ostrih in nevarnih ovinkov kar preveč. Popravljal pa so potrebne še druge ceste. Zdaj čakamo, koliko bodo obljube držale.

Tipana:

OBCINSKE CESTE

Tipana je ena izmed najboljsežnejših beneško-slovenskih občin. Leži pa tudi na skrajnem koncu dežele pod Breškim Jalovcem. Prav ta odročnost je menda kriva, da je tipanska okolica prava pastorka za obljabi v Vidmu.

Mnoge vasi, ki spadajo pod občino Tipana, so še vedno skoro odrezane od sveta. Tako je na primer z Brezjami (Montemag-

KORAK PRI DR. MARPILLERU V KORIST RAZLAŠČENCEV

Deželni odbornik za industrijo in trgovino dr. Marpillero je sprejel včeraj popoldne predstavnike odbora za pomoč razlaščencem pri gradnji naftovoda. Zastopstvo, ki ga je vodil deželni svetovalec dr. Škerk, je obširno in strokovno predložilo pravno in ekonomsko plat razlaščevanja zemljišč tako v dolinski kot v drugih občinah. Odposlantstvo je poudarilo številne argumente proti sedanjemu postopku in ravnanju ter prosilo za posredovanje glede pravičnih cen in takojšnjega izplačila odškodnin. Predložilo je tudi potrebo, da bi odbornik dr. Marpillero dosegel odložitev dostavitve razlastitvenih odlokov, tako da bi bila možna izvensodna ureditev. Dalje je predlagalo sklicanje sestanka zastopnikov prizadetih ustanov in predstavnikov razlaščencev v njegovem uradu. Dr. Marpillero je pokazal veliko razumevanje za to zadevo in zagotovil svojo pomoč.

Nabrežina:

NAGRADE ZA NAJBOLJŠA VINA

V restavraciji »Pri 7 palčkah« v Sesljanu so danes, 8. julija, razdelili nagrade in diplome vinogradnikom, ki so se udeležili letošnje IV. razstave in pokušnje krajevni vin v Nabrežini. Ocenjevalna komisija je za bela vina dodelila prvo nagrado Danilu Radoviču iz Nabrežine, drugo nagrado pa Lambertu Pertotu, prav tako iz Nabrežine. Za črna vina pa je prejel prvo nagrado Franc Semec iz Prečnika in drugo nagrado Dušan Radovič iz Nabrežine. Vsi ostali razstavljalci so dobili posebna priznanja za pridelak, ki so ga razstavili.

BODOČI MESTNI ODBOR

Minil bo kmalu mesec dni, pa še nimamo v Gorici novega župana in odbora. Večje stranke so se doslej samo za kulisami nekaj pogovarjale. Zadnje dneve se je pa pokrajinsko vodstvo krščanske demokracije odločilo, da se začne pogajati s socialno demokratično in socialistično stranko za sestavo občinskega odbora. Kakor vse kaže bo odbor sestavljen iz levo-sredinskih strank. Župan bo v tem slučaju bržkone bivši poslanec Martina. Vprašanje pa je, komu bo namenjeno mesto podžupana. Vsekakor bi ga morala imeti ena izmed socialističnih strank. Govori se, da hočejo spraviti socialisti na eno odborniško mesto Slovenca dr. Sanzina.

Neznanka je tudi, kako se bo posluževala večina v mestnem svetu treh svetovavcev SDZ. Demokristjanom ni všeč vodja skupine Sfiligoj, kateremu nekateri očita, da je v prejšnjem svetu sprva sodeloval z njimi, proti koncu pa da je plašč obrnil in jih je začel napadati. Do konca tega meseca pa hočejo vse stranke, da pride do izvolitve župana in sestave upravnega odbora.

Pevma:

TOČA

Od sobote do ponedeljka zjutraj je toča kar trikrat klestila po goriški okolici. Posebno huda je bila v nedeljo ponoči okrog enajste ure. Padala niso le zrna, ampak kar celi ledeni kosi. V okolici mesta je bil najbolj prizadet pas ob Soči od Sabotina do mosta. Zelo močno so prizadeti vinogradi v Pevmi in v Oslavju nekako do kostnice. Vršalo je bolj od zapada sem. Zato je odvisno dosti od lege vinogradov, koliko škode je toča in nevihta prizadejala trtam. Po Oslavju in Pevmi računajo, da je šla v zgubo že ena tretjina pridelka. V Štmavru

- Hanalska dolina

giore), ki je precej veliko naselje že blizu Nadižinega izvira. Vas je že stoletja kakor odrezana od sveta. Avtobusna proga iz Vidma seže le do Platišč. Podaljšati bi jo mogli z majhnimi stroški do Brezij. Isto velja tudi za vas Krnaht na drugi strani hriba. Tudi tu so prebivalci osamljeni in brez avtobusne zveze v svet. Da ne govorimo še o Prosnidu, ki bi ga lahko s kratko cesto povezali s Platišči.

Poleg cest so pa v občini še mnoge druge potrebe, ki bi jih morali pokrajina in država odstraniti.

Čenta:

HUDA TOČA

V soboto okrog ene popoldne so se zgrnili nad vso čentsko okolico od Kuje do Loga težki, črni oblaki. Nič dobrega ni kazalo. Res se je kmalu vsula iz oblakov debela toča, ki je več kot pol ure tolkla po njivah in trtah. Padalo je ledeno zrnje, debelo kot orehi. Silen veter je lomil tudi debele veje. Ponekod računajo, da sta toča in neurje uničila do osemdeset odstotkov pridelka.

Občinska uprava je takoj zahtevala, naj pošlje pokrajina komisijo, da pregleda nastalo škodo. Deželni odbornik za poljedelstvo, odvetnik Comelli, je sam prišel v oškodovane kraje in je obljubil hitro pomoč. Kmetje se boje, da ni bila ta samo prva letošnja toča. In res je v nedeljo zjutraj spet tolkla.

zaradi lege vinogradov pa še več. Udarjeno je tudi sadno drevje, da ne govorimo o povrtnini, ki je skoro ni več.

Kmetijski inšpektorat je že približno ocenil škodo, ki jo je toča povzročila v goriški pokrajini. Od celotnega pridelka, ki znaša od pet do sedem milijard vrednosti, je toča vzela okrog dve milijardi. Za eno milijardo škode računajo da odpade na okraje Krmin, Kopriva in na spodnji del Brd s Pevmo in Štmavrom. Kmetijsko nadzorništvo si je že vzelo nalogo, da bo zahtevalo od pristojnega ministrstva pomoč za prizadete posestnike.

DOBERDOB

Za četrtek zvečer ob osmih je bila sklicana seja novega občinskega sveta v Doberdobu. Na dnevnem redu so imeli potrditev novih svetovavcev, nato pa volitve župana in odbornikov.

Pri zadnjih volitvah je zmagala lista občinske enotnosti s 325 glasovi, dočim je dosegla lista SDZ z lipovo vejico 268 glasov. Od zadnjih občinskih volitev pred štirimi leti sta obe listi nazadovali. Pridobile pa so levičarske stranke, kar dokazujejo deželne in njim sledeče pokrajinske volitve.

Pri občinskih je šlo le za tekmo med prvima dvema političnima skupinama. Občinska enotnost je dobila 12 kandidatov, lipova vejica tri. Za župana je bil ponovno izvoljen Andrej Jarc.

Spričo volitev v treh goriških pretežno slovenskih občinah, kjer je Občinska enotnost zmagala v dveh, Lipova vejica pa v eni občini, bi bilo umestno, da bi večina pritegnila tudi majšino k delu v občinskih odborih. Strankarske razprtije bi se morale po volitvah umakniti v prid konstruktivnega dela in v blagor vseh občanarjev.

VPISOVANJE V SREDNJE SOLE

Ravnateljstvo slovenskih srednjih šol v Gorici, ulica Randaccio 10, sporoča, da traja vpisovanje v prvi razred do vključenega 25. julija 1965.

Nove maše v Beneški Sloveniji

Fare po Beneški Sloveniji so med tistimi redkimi kraji, kjer se še najdejo mladeniči, ki se kot duhovniki posvetijo delu za blagor duš in svojega ljudstva.

Letos so kar štirje novomašniki iz slovenskih vasi na skrajnem robu videmske pokrajine. V nedeljo je pristopil k oltarju Gospodovemu novomašnik Božo Zuanella iz Matajurja. Mladi gospod izhaja iz preproste družine in ima še enega brata, ki tudi študira za duhovna. Na novomašno slavo je prišlo veliko število povabljenih gostov, tudi iz Trsta in Gorice in dosti ljudstva iz sosednih vasi. Govoril je č. g. Lavrenčič iz Štoblanka. Izredno ubrano je prepeval pevski zbor iz Števerjana pod vodstvom svojega pevovodje. Med latinsko mašo so zadozele tudi domače pesmi. Slovesni obred je nekoliko zmotila nevihta, ko so tudi luči ugasnile. Zato pa vsaj vroče ni bilo. Po maši so bili gostje povabljeni na novomašnikov dom, kjer so števerjanski pevci priredili pravi koncert. Popoldne se je slavoje končalo z zahvalnim petjem v cerkvi.

Štmaver:

SLABO KAZE

V mesecu juniju je ugodno vreme obetalo, da bomo imeli še kar dobro letino. Vendar pa je že vedno bilo tako, da kmet obrača, narava pa obrne. Letos so se namreč pojavile v velikanski množini gosenice, ki groze, da bodo požrle vse, kar je zelenega. S sabotinskega pobočja lezejo kar v fronti navzdol. Za ta pojav se je zanimalo že tudi

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

kmetijsko nadzorništvo, kaj pa je ukrenilo, še ne vemo.

Razen gosenic nas je v soboto in nedeljo še toča malo oklestila. V resnici gledamo kar malo z bojaznijo, kako bo poplačan naš trud na njivi in v vinogradu, če bo šlo tako naprej. Dosti se je tudi govorilo, da bo začel delovati marmorni kamnolom na Sabotinu. Ta in oni je že upal, da bo našel pri podjetju kako zaposlitev. Ostalo pa je vse le pri lepem upanju.

ŽUPANOVI OBISKI

Prejšnji teden je goriški župan Gallarotti obiskal več dobrodelnih in vzgojnih zavodov v goriškem mestu. Obiskal je okrevališča za stare na korzu Italia, in ulici della Bona in vilo Concordia, katere vodijo sestre raznih redov.

Prišel je tudi v zavod slovenskih šolskih sester v ulici Bosco in v Dijaški dom na Svetogorški cesti. Tu ga je sprejel ravnatelj dr. Sancin, ki mu je razkazal moderno urejene prostore, kjer je prebivalo med šolskim letom 80 dijakov in dijakinj. Župan je izrazil svoje zadovoljstvo nad uspešnim delovanjem teh zavodov.

Skoro ob istem času so zvonovi slovesno pritrkovali tudi v Topolovem, kjer je daroval prvo sv. mašo č. g. Marij Gorjup. Tudi sem so prihiteli števerjanski pevci počastiti novomašnika z ubranim petjem. Velika množica ljudstva je prihitela kljub slabemu vremenu tudi v Topolovo, da pokaže, kako spoštuje svoje duhovne pastirje.

Tretji novomašnik je bil v nedeljo tudi č. g. Dionizij Matencig, naš rojak iz Dreke. Obhajal pa je svoje slavo v furlanski vasi Feletto, kamor se je njegova družina že pred leti priselila.

V nedeljo pa bodo postavljali mlaje in zvonili v Št. Lenartu na čast četrtemu novomašniku iz teh krajev, č. g. Marinu Qualizzi. Bogoslovne vede je študiral v Rimu. V nedeljo ob desetih in pol bo pa v domači cerkvi prvič blagoslovil svoje rojake in domačo zemljo.

Vsem štirim gospodom pošiljamo iskrena voščila in želje, da bo njih trud v duhovni in telesni blagor njihovega ljudstva.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Proti mitom in fetišem

Prof. Gillo Dorfles, ki je do letos predaval na tržaški univerzi, je izdal pred kratkim pri založbi Einaudi v Turinu novo knjigo pod naslovom »Nuovi riti, nuovi miti« (to je »Novi obredi, novi miti«). To je tretja knjiga ciklusa, v katerem razlaga profesor Dorfles svoje estetične nazore in svoje poglede na moderno civilizacijo in kulturo. Dorfles predava namreč estetiko. Podobna vprašanja v zvezi z moderno civilizacijo pa je obravnaval tudi že prej v vrsti knjig, s katerimi si je pridobil ugled in sloves v intelektualnih krogih tako v Italiji kot v tujini.

V knjigi »Nuovi riti, nuovi miti« se je lotil Dorfles kot esteta in kot racionalno misleč znanstvenik raznih mitov in obredov, ki so se vgnezdili in razširili v našem sodobnem civiliziranem svetu. To so miti raznih totalitarizmov in tudi miti, ki jih spontano poraja moderna civilizacija, na primer na področju kinematografije. Obširno knjigo je razdelil na več delov. V prvem delu obravnava vprašanja, ki so zelo aktualna v sedanji znanosti in civilizaciji, na primer vprašanje nadvlade človeka nad naravo, vprašanje sožitja med tehničnim in mitičnim elementom, razvojne stopnje tehnične evolucije in odnosi med njo in človekovo miselnostjo, fetišizacija tehnik, demitizacija, izguba nadzorstva nad današnjimi tehnikami in odnos med človekom in strojem.

Dorfles se ne spušča toliko v filozofske špekulacije glede teh problemov, ampak ostane v glavnem na praktičnih tleh. Zanimajo ga namreč praktične posledice teh nerešenih problemov na današnjega človeka.

V drugem poglavju govori o racionalnosti in iracionalnosti današnjih mitov in o fetišističnih platih moderne umetnosti. V tretjem poglavju razpravlja predvsem o obredih kot psihičnih motorjih, o mistificirajočih in psihopatoloških obredih in o pozitivnosti nekaterih ritualnih elementov. V četrtem poglavju govori o tradiciji in metamorfozi. Tu so zanimiva zlasti poglavja o munificiranju in fetišiziranju v arhitekturi, o izčrpanju družinskih tradicij in o nevarnosti obujanja raznih tradicionalnih ritualov.

V drugem delu knjige, ki ima naslov »Obredi ali fetiši?« razpravlja Gillo Dorfles o času in jezikih in o izražanju časov v raznih jezikih. Tu preberemo s posebnim zanimanjem poglavje o časih v neolitu.

PROF. LENČEK V TRSTU

Prof. Rado Lenček, ki je po vojni deloval precej let v Trstu kot časnikar in profesor na slovenski gimnaziji, je postal s 1. julijem redni profesor univerze Columbia v New Yorku, kjer bo predaval o južnoslovanskih jezikih. Profesor Lenček se je mudil te dni v Trstu. Zdaj je v Ljubljani kot gost ljubljanske univerze, s katero bo navezal stike v imenu univerze Columbia.

V Nemčiji pa tiska profesor Lenček zdaj knjigo o slovenskem glagolu.

FESTIVAL FANTASTIČNIH FILMOV

Tretji mednarodni festival fantastično-znanstvenih filmov v Trstu se bo začel 10. julija z ameriškim filmom »Neverjetni astronaut sreča vesoljsko pošast«. Zrežiral ga je Robert Gasfney. V glavnih vlogah igrajo Marilyn Hanold, James Karen in Lou Cutell. Ta film združuje grozotno fantastično in pustolovsko tematiko.

BERLINSKE NAGRADE

Na berlinskem filmskem festivalu so bili nagrajeni tile filmi:

Zlatega medveda — medveda zato, ker je medved v berlinskem grbu — je dobil francoski film »Alphaville« režiserja JeanLuca Goddarda. Srebrne medvede so dobili kot najboljši režiser Indijec Satyajit Ray za film »Charulata«, kot najboljši igralec Američan Lee Marvin za vlogo v filmu »Cat Ballou«, kot najboljša igralka pa Indijka Madhur Jaffrey za vlogo v filmu »Shakespearska skupina«.

Posebno nagrado razsodišča sta dobila francoski film »Sreča« in angleški film »Odvratnost«.

Podelili so tudi nekaj nagrad za kratke filme.

Izšla je nova številka revije TRIESTE za marec in april.

tinskih in slovanskih jezikih. Zelo zanimiva so tudi poglavja o novih komunikativnih oblikah in kinetičnem dojemanju ter o imaginarni prostornosti. V drugem poglavju govori o kulturi in masovni kulturi, o dvoumnosti takomenovane vzgoje za odrasle, o manevriranju javnega mnenja, o masovnih manifestacijah, o moralnosti in moralizmu v masovni kulturi in o kulturnih ideologijah ter javnem mnenju.

S pravim užitek beremo tretje poglavje, ki se nanaša na kič v kulturi. Dorfles neusmiljeno razkrinka lažne umetniške avantgardizme in razkriva njihovo bistvo, ki je — kič. V četrtem poglavju obravnava takomenovano pop-art, umetniška dela kot umetniške fetiše, minljivost mode, kultivirano in konzumno glasbo, ljudsko pripovedništvo in tehnološko poezijo. Peto poglavje obravnava znanstveno fantastiko in njene mite ter njene antropološke in seksološke komponente. Šesto poglavje se nanaša na besedne fetiše, sedmo pa na »nove ikone« in na »potrošno civilizacijo«.

Gillo Dorfles je zelo izviren mislec in brezobziren esteta, ki se ne da zapeljati niti od genialnih umetnikov, kadar odkrije v njihovem delu elemente kiča, kakor npr. celo v stvaritvah velikega arhitekta Wrighta.

S knjigo »Nuovi riti, nuovi miti« se je uvrstil Gillo Dorfles med kandidate za letošnjo literarno nagrado Viareggio, ki je, kot znano, poleg nagrade »Strega« največja literarna nagrada, kar jih podelijo vsako leto v Italiji.

ZAKAJ NI NA BLEDU NAJVEČJEGA SLOVENSKEGA PISATELJA?

Kot je znano, se te dni vrši na Bledu svetovni kongres pisateljev, včlanjenih v mednarodni umetniški organizaciji PEN KLUB. Slovenija je s tem doživela edinstveno priliko, da postane za nekaj dni središče svetovne kulturne pozornosti. Slovensko kulturo je seveda zastopala na kongresu tudi delegacija slovenske sekcije PEN KLUBA.

Da v tej delegaciji manjka ime Edvarda Kocbeka, daleč največjega predstavnika slovenske duhovnosti danes, je dogodek, ki ga lahko mirno označimo kot škandal. Kakšno je ozadje, da je manjkal na Bledu edini Slovenec, ki bi znal spregovoriti svetovnim gostom na svetovni kulturni ravni, to je te dni vprašanje, ki si ga postavlja vsakdo, ki mu je mar tako slovenske kulture kakor njenega izžarevanja v svetu. Znano je le to, da je zadnji trenutek Matej Bor povabil Kocbeka na blejski kongres kot gosta, a da mu je Kocbek v pismu obrazložil, da se kongresa ne more udeležiti iz razlogov, ki se tičejo nedavnih dogodkov v slovenski kulturi.

Vsekakor zadobiva ta odsotnost pomeni žalostnega simbola.

O. M.

»PETI LETNI ČAS« MAJHNEGA DEČKA

Nova knjiga Fulvia Tomizze »La quinta stagione« (Peti letni čas) je med deli, ki jih je vzelo razsodišče v pošte za beneško literarno nagrado »Premio Campiello«. Predsednik razsodišča je Bonaventura Tecchi. Nagrada je namenjena pripovednim delom, ki zrcalijo poetično ali družbeno stanje našega časa.

Tudi ta tretja Tomizzova knjiga je zajeta iz življenja v Istri. Zgodba se dogaja v času zadnje vojne in dogajanje je prikazano skozi oči majhnega dečka.

Mojstri sodobne literature

Začen'amo z objavo literarnih portretov mojstrov sodobne literature, da se naši bralci, ki se za sodobne probleme podrobneje zanimajo, vsaj informativno seznanijo z najpomembnejšimi sodobnimi pisatelji. To naj poveča pozornost beročega občinstva do odgovarjajočih prizadevanj tudi pri Slovencih.

UREDNIŠTVO

James Joyce (1882-1941)

Med prenovitelji literature, med utemeljitelji modernega romana, je gotovo eden najpomembnejših Irec James Joyce. Zlasti njegov 1922. izišli roman s skrivnostnim in problematičnim naslovom »Ulysses« pomeni pravo prelomnico v zgodovini literature.

Joyce sicer sledi v tem svojem romanu tradiciji takomenovanega individualnega psihološkega romana. Ulysses je tako zrcalna slika modernega mestnega življenja v duhovni notranjosti nekega dublinskega trgovskega zastopnika. Kar je na tem romanu novo in zares prevratniško, so nenavadna umetniška sredstva, s katerimi pisatelj razčlenjuje potek vsakdanjega življenja svojega objekta (trgovskega zastopnika) prav v najintimnejše posameznosti in najskrivnejše prebriske notranjega življenja. Joyce je prepričan, da je vsako dejanje in vsak dan, ki ograjuje človekovo bivanje, neskončna vsota razmerij do zunanega sveta in do kozmosa. Človek živi skozi vsa ta razmerja v nepretrganem toku zavesti in podzavesti. Pisatelj mora ves kompleks razmerij med razumom in čustvom, med vtisom in spominom, med vidnim in nevidnim predstaviti v vsej dinamiki pojava. Pri tem mu mora pomagati psihologija, filozofija, zgodovina in sploh kultura.

Joyce podaja brez ozira na določene moralne pridržke celo verigo asociacij. Te asociacije so nanašane skozi roman zdaj kot jasne, točno precizirane formulacije, zdaj kot ksizofrenično razkrojene ostanki miselnega procesa. S Sartrom bi končno lahko rekli, da je za Joycea v najboljšem pomenu besede značilen nekomformističen odnos do sveta in velika mera umetniške angažiranosti, ki pa je ne smemo razumeti kot udinjenje neki politični liniji ali nekemu oblastniku, temveč kot čistokrvni umetniški angažma, kot učinkovito angažiranje umetniških sredstev na pohodu v magično, zdaj demonično, zdaj himnično kozmologijo velemestne duše. Čeprav je Joycejev roman izšel iz pozitivistične tradicije, je vendar prerasel vsakršno realistično in

vsako hipernaturalistično vizijo podobe sveta. Joyce se nam predstavlja tako z Ulyssesom, to odisejado modernega sveta, kot tudi z zgodnejšimi dublinskimi novelami, kot mojster nove, kozmološke literature.

Njegov roman je tudi stilistično izredno delo: poln je stilnih obratov, lirčnih pasaj, bizarnih besednih igr. Je pravzaprav permanentna revolucija stila, je suvereno organiziranje formalnih sredstev v boju za analiziranje kozmosa. Angleško govoreči svet ne ljubi pretiranih literarnih eksperimentov. Zato je tembolj razumljivo, da se je Joyce s tem, da je napisal to delo, ta spomenik svoji irski domovini, hkrati od nje kot protestirajoč člen tudi oddaljil. Živel je izven anglosaškega sveta, zdaj v Trstu, zdaj v Zürichu, in je tudi po svoji službeni usmerjenosti dobro poznal svet trgovskih zastopnikov in uradnikov, ki ga v svojih delih opisuje. V slovenščini Joyceja še nimamo (kar je danes že velika sramota), a prevode, ki bodo trd oreh, napovedujejo.

L. D.

Kulturne novice

Tržaška slikarka Silva Fonda je odprla svojo samostojno razstavo v galeriji moderne umetnosti »Il Traghettto« v Benetkah. Razstavila je 25 oljnatih slik fantastične vsebine.

Paolo Volponi je dobil letošnjo nagrado »Strega« za roman »La macchina mondiale« (Svetovni stroj).

Kmalu bosta izšli druga in tretja knjiga prvega makedonskega slovarja, ki bo obsegal okrog 80 tisoč besed. Pripravljali so ga znanstveni sodelavci instituta za makedonski jezik. Druga knjiga bo izšla konec avgusta, tretja ki je obenem tudi zadnja, pa konec leta. Prva knjiga je izšla že leta 1961.

Od 23. avgusta do 4. septembra bo v Zermattu 10. mojstrski tečaj glasbe pod pokroviteljstvom Iabla Casalsa, ki bo osebno vodil tečaj za violončelo.

Družba Metro Goldwyn Mayer bo posnela film »Po padcu« po drami Arthurja Millerja. Glavni vlogi bosta igrala Sofia Loren in Paul Newman.

V Moskvi se je začel IV. Mednarodni filmski festival, ki se ga udeležuje 67 dežel in ki bo trajal 14 dni.

GOSPODARSTVO

Lani nad milijon rojstev v Italiji

Gospodarsko stanje se je v Italiji l. 1964 stalno slabšalo, brezposelnost se je dvigala, dvigalo pa se je tudi število rojstev: l. 1960 jih je bilo 910.000, dve leti pozneje 962.000 in lani 1 milijon in 18.000 ali 5,8% več kot prejšnje leto. Istočasno je padlo za 5% število umrlih in prebivalstvo se je lani pomnožilo za 626.000 duš ali za več kot za eno provinco.

Lansko leto smo bili — oziroma smo še — priča nadaljnjemu zanimivemu pojavu: Do srede lanskega leta so ljudske mase hudo pritiskale iz juga Italije proti severu za zaslužkom. Največ teh priseljencev je iskalo nastavitve in zaposlitve zlasti v severno-zahodnem industrijskem trikotniku Milan-Turin-Genova. Zaradi tega priseljevanja se je prebivalstvo najbolj pomnožilo v Turinu, ki je postal četrto milijonsko mesto v Italiji ter v njegovi okolici. FIAT in ostala turinska industrija sta potrebovala mnogo delovnih sil. A priliv z juga je bil prevelik in na tisoče in tisoče priseljencev ni dobilo ne nastanitve in ne zaposlitve, čeprav je znano, da so južnjaki v obojem vsaj v začetku zelo skromni. Mnogi desetisoči so se morali vrniti na svoje domove v južne kraje. Vračanje je zavzelo tak obseg, da se je n. pr. število prebivalstva v Turinu in okolici znižalo za precej tisoč duš. V Italiji pa se je razvijala gospodarska kriza: končal se je čudežni razvoj z večanjem blaginje, v največjo krizo sta zlezli stavbena in tekstilna industrija, ki sta povlekli v krizo še druge, predvsem pomožne panoge.

Narastlo je število brezposelnih

Drug zanimiv pojav: velike mase brezposelnih ne silijo več toliko v inozemstvo, kot v prejšnjih letih. Ljudstvo pričakuje,

da se bodo gospodarske razmere v kratkem izboljšale, da bodo brezposelni dobili delo doma, zlasti v velikih podjetjih, ki jih gradijo na jugu, in nekateri celo mislijo, da bodo v kratkih letih severnjaki iskali zaposlitve na jugu. — Drugi pa zopet ne silijo v inozemstvo kot sezonski delavci, ker hočejo lastno delovno silo napraviti bolj dragoceno, češ: saj bo inozemstvo prisiljeno v kratkem klicati našo delovno silo, brez nas itak ne morejo naprej. Računajo, da ima Nemčija okoli 500.000 praznih delovnih mest, Francija 250.000, Holandska 30.000, Belgija nad 20.000 in tudi Luksenburg okoli 6.000. Države EGS, ki so gospo-

darske zaveznice Italije, imajo torej na razpolago 800.000 delovnih mest. Zato pa ne povzroča posebnih skrbi stremenje Švice, da odstrani, začeni s tem letom v vsakem letu po 5% italijanskih delavcev, ki so zaposleni tam. Mnogi sindikalisti pravijo, da jim prazna delovna mesta v državah EGS ne morejo uteči. — Ni pa izključeno, da se ti sindikalisti motijo, saj države EGS nastavljajo tudi delovno silo iz Španije, Portugalske, Jugoslavije, Grčije in še iz drugih držav.

Italijansko prebivalstvo pa se je lansko leto pomnožilo za 626.000 duš. V odgovornih krogih ni nervoznosti, kam z vsemi temi novimi ljudmi, prevladuje optimistična podzaveš italijanskega naroda, da bo enkrat boljši kos kruha tudi za te ljudi, medtem ko bo sistem enega ali k večjemu dveh otrok v kratkem uničil marsikateri narod, med drugim najprej slovenskega, zlasti pa v zamejstvu.

Pincgavska goveja pasma

Domovina te pasme je označena v naslovu. Seveda ne redijo te pasme samo v Pincgauu, marveč tudi na ostalem Salzburškem in ponekod na Koroškem, Štajerskem, Zgoranjem Avstrijskem, Bavarskem in v vsem Tirolu, tako Severnem kot Južnem. Redijo pa pincgavsko pasmo tudi v Jugoslaviji, Češkoslovaški, Romuniji in v Rusiji ter v Južnozahodni Afriki.

V Južnem Tirolu, to je v provinci Bocen, redi pincgavsko govejo pasmo 6.500 živinorejcev, ki imajo okrog 35.000 goved s približno 17.000 krav. Živinorejci so organizirani v 85 konzorcijih, ki so združeni v posebni Zvezi s sedežem v Brunecku. Imajo tudi rodovnik pincgavske pasme. Vsako leto organizirajo semenj z razstavo pincgavske pasme in redno prodajo vso razstavljeno plemensko živino. Ne morejo niti zadostiti vsem povpraševanjem.

Pincgavska goveja pasma je dobra za

mleko in meso. Srednja letna molznost znaša okrog 4.000 kg s srednjo tolščo 4%. Srednja teža krav je 500 do 700 kg, teža bikov pa 900 do 1000 kg.

Glede krme je pincgavska goveja pasma precej skromna in krmijo jo predvsem z doma pridelano krmo. Seveda je hvaležna tudi za močno krmo. V tem primeru krave zvišajo molznost.

—0—

NAPENJANJE ŽIVINE

Napenjanje povzročajo plini, ki se razvijajo v živalskem vampu. Plini pa se razvijajo samo iz krme, ki je v vrenju. Vre pa samo krma, ki ni prav suha, to je, ki je še mokra ali vsaj močno vlažna.

Ker povzroča napenjanje v naši živinoreji mnogo poginov — če ni pravočasne pomoči —, ne krmite mokre krme, posebno če je še ugreta, čeprav prav malo; a ne krmite tudi rosne krme.

Gospodarstvo preteklosti in bodočnosti

Ker lahko računamo, da bo tehnika še naprej stalno napredovala in da se bo življenjska raven še naprej višala, lahko tudi sklepamo, da se bo delež terciarnih dejavnosti v gospodarskih statistikah stalno večal. To potrjuje razvoj v vseh tehnično razvitih državah, kot na primer na Švedskem. Tam so objavili podrobne statistike o razvoju terciarnih dejavnosti za razdobje sedemdesetih let, ki so prav poučne. Iz njih je med drugim razvidno, da se je število učnega osebja na Švedskem povečalo v razdobju 1860-1930 za 14-krat, število prebivalstva pa samo za tretjino; število gledaliških igravcev in umetnikov se je v istem razdobju povečalo za 16-krat, časnikarjev in pisateljev za 5-krat, zobozdravnikov in dentistov za 46-krat, otroških negovavk za 30-krat in ljudi svobodnih poklicev na splošno za 8-krat. Hoteli in restavracije so na Švedskem zavzemali leta 1861 v gospodarski statistiki samo 1,2% deleža po številu zaposlenega osebja, leta 1930 pa 4,2%. Število oseb, zaposlenih v bankah, se je dvignilo v istem času od 0,7 na 3,6% in osebje zavarovalnic od 0,5 na 4,4%.

Te statistike jasno kažejo, da prinaša tehnični in gospodarski razvoj s seboj ve-

lik razvoj terciarnih dejavnosti in da se število zaposlenih v terciarnih dejavnostih neprestano dviga, hkrati pa se sorazmerno manjša delež zaposlenih v industriji. Ta razvoj je sodobna avtomacija še močno pospešila. V nekaterih naprednih državah je delež terciarnih dejavnosti že prevladal nad deležem industrijske dejavnosti, med drugim tudi v Franciji, kjer je bilo leta 1959 zaposlenih v industriji 37,6% vsega zaposlenega prebivalstva, v terciarnih dejavnostih pa že 38,3%, torej za sedem desetih odstotka več. Predvidevanja za leto 1965 pa računajo, da bodo terciarne dejavnosti zaposlevalle že 41,1% aktivnega prebivalstva, sekundarne, to je industrija, pa le 38%, medtem ko bo ostalo v poljedelstvu 20,9% vseh zaposlenih.

Ker lahko računamo, da bo razvoj zaradi napredka moderne tehnike, avtomacije in dviganja življenjske ravni potekal v vseh razvitih državah v isti smeri in da bodo temu razvoju sledile v določeni stopnji svojega razvoja tudi vse tiste države, ki so zdaj še manj razvite, ko bodo prišle na stopnjo današnjih pogojev v razvitih državah, odpira to zanimive perspektive za bodočnost človeštva. Z vsem svojim razvo-

jem bo industrija rodila družbo, ki bo vse prej kot industrijska. To je novo in važno spoznanje. Zaradi silno razvite tehnike bo delalo v industriji in poljedelstvu vedno manj ljudi. Večina in morda celo velika večina se bo lahko posvečala terciarnim dejavnostim. Te pa nudijo človeku mnogo več priložnosti, da razvije in izpopolni svoje individualne talente, in svojo osebnost. Taka dejavnost mu nudi tudi več utehe in zadovoljstva, pa tudi več osebne svobode in možnosti za uveljavljanje osebne pobude. In s tem bo lahko postal človek tudi srečnejši.

Vse to bo nedvomno odločilno vplivalo na razvoj človeške družbe tudi v kulturnem in političnem, ne le gospodarskem smislu. Moderna tehnika s svojo silno pospešeno industrializacijo in avtomacijo je tako ustvarila človeštvu most v bodočnost, ki se kaže lepa in neobremenjena s skrbmi za eksistenco, v bodočnost, ki bo še v večji meri dokazala neutemeljenost Malthusove teorije, da bo človeštvo zašlo v stisko zaradi pomanjkanja. Od človeštva samega pa je seveda odvisno, če bo ogromne možnosti sodobne tehnike pravilno izkoristilo za dosego teh mikavnih ciljev.

K O N E C

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

»Novi odbor političnega društva Edinosti v Gorici prevzema vodstvo političnega življenja dežele v zelo burnih in resnih časih. Ko pošilja goriškemu ljudstvu svoj prvi pozdrav, se zaveda v polni meri težke odgovornosti, ki jo je vzel ob izvolitvi nase.

Kar so naši očetje v dolgih in napornih bojih in z neštetiimi žrtvami sebi in nam pri-

165.

Dr. E. BESEDNJAK

borili, je danes ogroženo in se pod težkimi udarci vladne politike maje že v svojih temeljih.

Kakor še nikdar prej je **danes** potrebno, da strnejo goriški Slovenci vse svoje sile in branijo v nezlomljivih enotnih vrstah svojo narodno in kulturno posest.

Izid vsiljene nam borbe je odvisen od zvestosti in brezpogojne discipline ljudstva, odvisen je pa tudi od poštene in pravilne politike njegovega vodstva. Može, ki stoje v teh resnih časih na čelu politične organizacije goriških Slovencev, morajo vedeti, kaj hočejo, imeti morajo jasen in določen program, ki ga je treba z **enotnim duhom** energično izvajati.

KAJ JE PROGRAM ODBORA?

»Novi odbor izjavlja, da stoji odločno in nespremenjeno na programatičnem stališču, ki so ga sprejele vse primorske stranke leta 1920 v »Narodnem domu« v Trstu, ko so se zedinile k skupnemu političnemu delu v novi državi.

Narodna, krščanska, socialna in demokratična misel, ki je združila v tistem zgodovinskem trenutku vse predvojne stranke v enoto, je program, katerega se hoče novi odbor trdno in dosledno držati v vsem svojem delovanju.

Štiri velike smernice, katere so se začrtale leta 1920 javnemu življenju primorskih Slo-

vanov, so novemu odboru svete in nedotakljive. Te štiri programatične misli, ki so se večkrat pozabljale in se mnogokrat niso dosledno izvajale, tvorijo neločljivo živo enoto, od katere se ne more odtrgati in zanemarjati noben del, ako nočemo škodovati ljudstvu in ogrožati bodočnost naroda.

Novi odbor nima k tem štirim smernicam nič dodati, od njih ne more nič odvzeti, njegova naloga je le, da jih izvaja.

NARODNA MISEL

»Slovenska narodnost je najbolj očitna, najbolj mogočna vez, ki druži naše ljudstvo. Ista kri se pretaka po žilah in se preliva v srcih vsega naroda.

V razumnih in preprostih ljudeh, v gospodarjih in delavcih, v starih in otrocih, v duhovnikih in kmetih, v uradnikih in obrtnikih, v možeh in ženah, fantih in dekletih, v bogatih in revežih, v vseh valuje slovenska kri in utripa slovensko srce.

Radi slovenske narodnosti vse gorje, samo radi slovenske narodnosti ves boj proti nam. Slovenski kulturi, brez katere bi nehali biti narod se ne moremo in ne smemo odpovedati. Nalogo, katero moramo izpolniti v zgodovini človeštva, moremo vršiti le kot Slovenci, ker nas je Bog poslal v zgodovino kot Slovence.

Zato bo politična organizacija goriških Slovencev branila pravice slovenskega jezika v uradih in vsem javnem življenju, branila bo predvsem slovensko ljudsko šolo, od katere ne more niti za las pod nobenim pogojem odstopiti.

ZA POŠTEN ROD

»Druga velika smernica, proglašena leta 1920 v Trstu, je krščanska družina in krščanska vzgoja novih rodov.

V naši deželi se je utrdilo splošno prepričanje, da more le pošten in moralno krepak

rod prenašati velike krize svoje zgodovine. Kjer ni poštene in resne vzgoje, kjer ni trdnih in nepodkupljivih značajev, tam ni zvestobe, tam ni odpora, tam ni žrtve in ni idealizma ne v osebnem in ne v narodnem oziru.

Kakršna družina, taka vas, taka dežela, tak narod. Pri ognjiščih slovenskih družin se kuje usoda našega naroda.

Pri tej priliki izjavlja novi odbor, da živimo v časih, v katerih se mora ljudstvo v polni meri zavedati svojih dolžnosti. Resen čas zahteva resnih ljudi. Le trezni, varčni in resni narodi so se vzdržali, vsi drugi so propadli. Treznost, varčnost, značajnost in poštenost so ideali, ki naj svetijo našemu ljudstvu.

SOCIALNA MISEL

»Tretja smernica skupnega programa primorskih strank je bila socialna ideja. Ni treba mnogo razpravljati o življenjskem pomenu socialnega gibanja za naše ljudstvo.

Ljudstva, ki ječe v gospodarski odvisnosti, so nesposobna za resen političen in kulturni napredek. Kjer je revščina, tam ni samozvesti, tam ni odločnosti, tam ni kulture.

V prvi vrsti mora iti pomoč najrevnejšim, najbolj zanemarjenim in zapuščenim delom naroda, ker so oni predvsem podpore **potrebni**. Premožnejši sloji ne potrebujejo te pomoči in si znajo sami pomagati.

Zato izjavlja novi odbor Političnega društva Edinosti v Gorici, da smatra za eno svojih prvih dolžnosti podpirati delovne stanove dežele - kmeta, delavca, obrtnika in uradnika. Premožni stanovi morajo v interesu narodne celote te težnje podpirati.

DEMOKRACIJA

»To je četrta smernica, sklenjena leta 1920 v Narodnem domu v Trstu. Politični in kulturni razmah slovenskega naroda se je izvršil istočasno z razmahom demokratične misli v Srednji Evropi. Ko je demokracija v Srednji Evropi napredovala, so z njo Slovenci napredovali, ko je nazadovala, so z njo nazadovali Slovenci. Demokratična misel je postala sestavni del našega kulturnega življenja.

(Dalje)

Vlak je redno in hitro vozil naprej in prevozil že skoraj polovico svoje poti, ne da bi bil mogel spanec zmagati nad vznemirjenjem Mr. Rollesa. Ta se mu je dolgo časa zmagovito upiral, toda končno je postal tako zaspan, da se je onkraj Yorka končno vdal. Stegnil se je na divan in zaprl oči. Nato je zadremala tudi njegova zavest in ga zapustila. Njegova zadnja misel je veljala njegovemu strašnemu sosedu.

Ko se je zbudil, je bila še vedno tema, le tu pa tam jo je predirala šibka svetloba zastrte svetilke. Ropot in tresenje vlaka sta mu povedala, da ta še vedno hiti naprej. Preplašen je skočil kvišku, ker je imel moreče sanje, in minilo je nekaj trenutkov, preden je prišel čisto k zavesti. Ko pa je spet legel, se mu spanec ni hotel povrniti, in tako je ležal tam buden, s polno glavo razburjenih prividov in z očmi uprtimi v vrata umivalnice. Potegnil si je klobuk nizko na čelo, da bi se zavaroval pred svetlobo, začel šteti od ene do tisoč in se trudil, da ne bi na nič mislil, kakor imajo navado tisti, ki trpijo od nespečnosti. Toda vse je bilo zaman. Pol ducata strahov ga je prihajalo mučiti: starec, ki ga je lovil od one strani vlaka v najbolj groznih oblekah; in tisti diamant, kateremu je lahko menjaval skrivališče vsak hip, pa mu je bil vendarle vedno v veliko napoto. Zdaj se mu je zdelo da ga žge, zdaj spet je postal ogromen in ga je suval v rebra. Za kratek hip, za neskončni delček sekunde ga je celo zamikalo, da bi se ga znebil in ga vrgel skozi okno vagona.

Tako se je gnjavil s svojimi mislimi, ko se je zgodilo nekaj čudnega.

Videl je, kako so se vrata v umivalnico nekoliko premaknila, nakar sta se obe krili vrat rahlo odmaknili, da je zazijala med njima približno dvajset palcev široka špranja. In ker svetilka v umivalnici ni bila zastrta, je zagledal, da se je v odprtini raz-

■ 22 ■

R. L. STEVENSON

MAHARADŽOV DIAMANT

Zgodba o mladem duhovniku

svetljenih vrat pojavila glava Mr. Vandeleurja. Za hip je obtičala tam kakor zatopljen v opazovanje. Čutil je diktatorjev pogled na svojem obrazu. Iz nagona samoohrane je zadržal dih in se napravil negiben, pri tem pa je skušal izpod povešenih vek opazovati gibe svojega obiskovavca. Toda čez nekaj hipov je glava izginila in vrata so se zaprla.

Torej je bilo očitno, da diktator ni prišel z namenom, da bi ga napadel, ampak je prišel le opazovat; ni se obnašal tako, kakor človek, ki hoče groziti, ampak kot tak, ki se čuti sam ogrožen. Če se ga je Mr. Rolles bal, pa vendar tudi oni ni bil tako zelo miren zaradi navzočnosti Mr. Rollesa. Tako bi se lahko reklo, da se je priplazil diktator zato, da bi se prepričal, če njegov sopotnik spi, in ko se je prepričal o tem, se je spet umaknil.

Ob tej misli je duhovnik kar planil pokonci. Na skrajno grozo, ki ga je prevzemala, je sledila v njegovem duhu želja po takojšnjem dejanju. In ker je drdranje vlaka preglušilo vse druge šume, je sklenil, da bo vrnil prejeti obisk, pa naj velja, kar hoče.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Mednarodni uspehi italijanskih enajstoric

Ljubitelji nogometa zelo zanimajo poleg srečanj za državna prvenstva tudi tekme za številne pokale, ki jih vsako leto podeljujejo najboljšim enajstoricam Evrope.

Najpomembnejše tekmovanje je prav gotovo tisto za pokal evropskih prvakov. Znano je, da je tudi letos Inter iz Milana ohranil častni naslov najboljšega v Evropi, potem ko je s tesnim izidom porazil portugalsko Benfica. Na častni mesti sta se uvrstila angleški Liverpool in madžarski Vasas Gyor.

Precej zanimanja je letos bilo tudi za pokal »pokalnih« zmagovavcev v raznih državah. V finalu sta se spoprijela angleški West Ham ter nemški Muenchen. Zmagali so Angleži. Na tretjem mestu sta španski Saragozza in italijanski Torino, ki je zamen upal na končno zmago.

Poleg na še omenjenih tekmah so najboljše evropske ekipe nastopile tudi na znanem tekmovanju za pokal velesojmov. V finalu, ki se je odigral v Turinu, sta se srečali madžarski Ferencvaros ter domača ekipa Juventus. Combin in tovariši so popolnoma odpovedali ter odšli s svojega igrišča poraženi. Na tretjem mestu sta španski Atletico iz Madrida ter angleški Manchester United.

Končale so se tudi tekme za Mitropacup, to je za pokal srednjeevropskih držav. Zmagali so Madžari (ekipa Vasas) pred Fiorentino. Sledita češki Spartak in avstrijski Rapid.

Ko smo si bežno ogledali razvrstitev štirih najbolj znanih tekmovanj v Evropi, se bo kdo še vprašal: »Katera država je letos dosegla največ uspehov?«

Radovedneža bo lahko zadovoljil naslednji splošni pregled:

	Pep	Pezp	Pv	M
Italija	1	3	2	2
Madžarska	3	—	1	1
Anglija	3	1	3	—
Španija	—	3	3	—
Portugalska	2	—	—	—
Nemčija	—	2	—	—
ČSR	—	—	—	3
Avstrija	—	—	—	3

Ker so tekme manjšega pomena in je zmaga Interja brez dvoma pomembnejša od zmage Ferencvarosa, bomo tekmovanja ocenili z vrednostnimi koeficienti, ki so: 3 (Pep — Pokal prvakov), 2 (Pezp — Pokal evropskih zmagovavcev pokalov), 1 (Pv — Pokal velesojmskih mest) ter 0,5 (M — Mitropacup). Zmagovavcu bomo podelili 5 točk, drugo plasirani ekipi tri ter eno točko bo dobila tretja oziroma četrta ekipa.

Vrednostna lestvica je naslednja:

1. Italija	21,5 točke
2. Anglija	14,0 točk
3. Madžarska	10,5 točke
4. Portugalska	9,0 točk
5. Nemčija	6,0 točk
6. Španija	3,0 točke
Avstrija in ČSR	0,5 točke

Neuradno lahko proglašamo Italijo za letošnje evropsko zmagovavko, saj je zmagala v pokalu evropskih prvakov (Inter), osvojila dve drugi mesti tako v Pokalu velesojmskih mest (Juventus) kot v Mitropacup (Fiorentina) ter tretje mesto v Pokalu evropskih pokalnih zmagovavcev (Torino).

Odlikovale so se tudi angleške ekipe in enajstovice iz Madžarske, Razočarali so Jugoslovani, Francozi, Španci in predstavniki Severnih držav.

VAZNOST NOGOMETNE ŽOGE

Kronike nogometnih tekem govore običajno le o igralcih in njihovi igri, le malo pa povedo o predmetu, okrog katerega se vrtil ves nogometni vrtiljak, namreč o žogi. Pa vendar je ta predmet zelo važen in nikakor ni vseeno, kako je narejen, kakšna je njegova kakovost, skratka, kakšne so njegove lastnosti.

Za običajne prvenstvene in prijateljske tekme izbira žog ni težka. Društveni gospodar jo enostavno kupi v prvi športni trgovini. Drugače pa je na velikih nogometnih prireditvah, kot so na primer svetovna prvenstva, olimpijske igre itd.

Za take prireditve navadno razpišejo poseben natečaj, katerega se udeleži večje število tovarn, ki izdelujejo žoge. Strokovnjaki nato te žoge preizkušajo in ko ugotovijo vse njihove dobre in slabe značilnosti, se odločijo za eno ali drugo, kajpak: najboljšo. Tako izbiranje žog nikakor ni enostavno. To lahko spoznamo če si ogledamo nekaj podatkov okrog izbivanja žoge, s katero bodo prihodnje leto odigrali finalno kolo svetovnega nogometnega prvenstva v Angliji. Vsako prvenstvo namreč odigrajo z žogo iste vrste, ki jo izdelata ista tovarna.

Na natečaj prireditelja tega prvenstva Angleške nogometne zveze, se je odzvalo 7 britanskih in dve drugi tovarni športnih izdelkov. Predložile so nič manj kot 114 različnih žog. Lahko si predstavljamo, koliko tekem so morali odigrati in opraviti drugih poskusov, da so iz te množice okrog 14 izdelkov izbrali pravega.

Ko so končno žoge po nekaj mesecih prebrali z vseh mogočih strani in položajev ter jih podrgli strogim očem nogometnih strokovnjakov, so izbrali tisto, ki naj bi bila prava: izdelala jo je angleška tovarna Slazenger. Usnjeni plašč je narejen iz 25-tih delov, na razpolago pa bo v štirih barvah: rumeni, oranžni, beli in beločrni.

Tovarna Slazenger bo izdelala večjo količino takih žog v drugi polovici leta, tako da bi jih lahko že od januarja 1966 dalje kupile države, ki se bodo uvrstile med 16 finalistov svetovnega prvenstva. Imele bodo več mesecev časa, da privadijo svoje igralce na žogo, ki bo pripravila milijonom navijačev po vsem svetu toliko razburljivih trenutkov.

Z Goriškega

SOLKANSKO POLJE

Med Livado, Sočo in Svetogorsko cesto se vedno bolj širi nov mestni del, ki nima pravega imena. Severnemu koncu, od koder naprej pravijo še po starem »Na solkanskem polju«. Tam so zgradili pred časom takomenovane »casermette«, ki so postale kasneje begunsko naselje; danes pa že propadajo.

Spodnji del proti soškemu mostu je pa že posejan kar na gosto z novimi vilami in stanovanjskimi hišami. Tu čaka novo mestno upravo kar dosti javnih napeljav: asfaltiranje cest, kanalizacija, razsvetljava in podobno. Najprej bi pa bilo potrebno urediti dolgo cesto Školjev, ki se vleče nad soškim bregom od pevmskega mosta daleč gor do solkanske meje. Cesta je v vročini prašna, v dežju pa blatna in vsa razrita. Uporablja se pa vedno bolj za dohod k novim stavbam in zlasti za prevažanje peska in grušč iz soške struge.

Vendar je pa tod okoli še vedno dosti njiv in lepega polja. Na žalost je pa v soboto opoldne in v nedeljo zjutraj tudi tod klestila prav debela toča. Povzročila je precejšnjo škodo.

Iz kulturnega življenja

V zvezi s sedemstoletnico rojstva Danteja Alighierija bo rimska filmska družba Cinetuxor posnela igrani film p. »Božanski komediji« pod naslovom »Dantejev pekel«. Režiral bo Pietro Francisci. Film bodo začeli snemati v prihodnjih mesecih.

Slovensko filmsko podjetje Viba film je prijavilo za letošnji puljski festival svojo celotno letošnjo proizvodnjo — igrane filme »Sovražnik«, »Lucija« in »Lažnivka«. Prvi film je že izdelan.

V mestu Las Vegas je nenadno umrl eden najslavnejših trobentačev jazza, Red Nichols. Star je bil 60 let.

Bivši nemški kancler Adenauer je dokončal prvi del svojih spominov, ki se nanašajo na razdobje od leta 1945 do leta 1953. Knjiga je že v tisku. Zdaj pripravlja za natis drugi del.

Pesnik Biagio Marin je obhajal te dni svoj 74. letni rojstni dan. Ob tej priložnosti mu je izročil milanski založnik Vanni Scheiwiller prvi izvod njegove nove pesniške zbirke v gradeškem narečju »Dopo la longa estae« (Po dolgem poletju). Zbirka vsebuje najnovejše pesmi Biagia Marina.

V avli tržaške univerze so odkrili doprni kip pisatelja Scipia Slatapera. Kip je izdelala kiparka Sylvia Berndt.

Arheološka misija rimske univerze in vrhovnega ravnateljstva za starine na Zahodni Siciliji je odkrila pod vodstvom profesorjev Moscatija in Tuse važna dela kartažanske umetnosti na otoku Mozia pri Marsali. Odkopali so številne kamenite napisne plošče, razne verske simbole in ornamente. Vse to kaže močan egiptovski vpliv. Spomeniki so iz 6. in 5. stoletja pred Kristusom in so spadali h kartažanskemu svetišču na otoku, v katerem so Kartažanci žrtvovali svojim bogovom otroke. Na napisnih ploščah so napisi v punskem jeziku.

Pred kratkim so odprli novi Narodni izraelski muzej, ki stoji na nekem griču nad Jeruzalemom. Odprl ga je s slovesnim obredom izraelski predsednik Alman Shazar.

V novem muzeju bodo hranili starodavne priče judovske zgodovine, religije in kulture, pa tudi najlepše umetnine preteklih in modernih časov, ki jih zbira izraelska država. Največjo dragocnost novega muzeja predstavljajo starodavni rokopisi svetega pisma stare zaveze, zlasti tisti, ki so jih našli zadnja leta. Muzej obsega precejšnje število poslopij na zemljišču 10 hektarov.

ŽENA IN DOM

Poletje, čas dopustov in počitnic

Ena sama želja nas je — zbežati iz mesta, pustiti za seboj vsakdanje skrbi, delo, urnike, vroč tlak in noči brez spanja. Vsaka družina dela načrte: avgusta odpotujemo na morje, otroci potrebujejo sonca, gibanja na čistem zraku, morske vode; ali pa gremo v hribe, da si pretegnemo noge in se ponoči v hladu dobro naspimo. Vsi pričakujemo zelo veliko od počitnic.

No, ko se pa vrnemo, moramo na žalost priznati, da se vse naše sanje niso uresničile. Namesto miru in počitka — povsod hrup, preveč ljudi, previsoke cene. Žena, ki je šla na počitnice z otroki sama, ker je mož moral ostati na službenem mestu, je polna skrbi in kesanja, da ga je pustila samega.

Se vedno je pred nami problem: kaj storiti, da nam bodo počitnice dale res tisto, kar si želimo?

Najprej moramo vedeti, kaj si želimo, narediti si moramo načrt za svoje počitnice, ki odgovarja času, ki nam je na razpolago, našim finančnim zmoglostim in željam oseb, s katerimi bomo preživeli poletni odmor. Potem: ne izberimo si za počitnice mesec, ko stori isto tri četrtine ljudi in se moramo boriti na plažah za naš prostor na soncu, v hotelih za prostor za mizo, in ko so povsod cene trikrat višje, ker vsi mislijo, da si morajo v enem mesecu zagotoviti zaslužek za celo leto.

Na dopustu se hočemo predvsem sprostiti: torej privoščimo si kakšno prostost: zajtrkujemo, kadar se nam poljubi, oblečimo se udobno in pozabimo enkrat na modne ukaze in mestno eleganco. Naša želja je, da za nekaj časa spremenimo okolje. Spremeniti pa moramo tudi ritem življenja in ta kratek dragocen košček leta preživeti po našem okusu, kajti zagotoviti si svojo srečo je dolžnost vsakega.

Ob koncu naj dodam še recept, ki bo prišel prav za hitro večerjo in ki ga lahko uporabi tudi mož, ki je ostal sam v kuhinji:

Paradižniki na francoski način (Beaulieu)

Sest paradižnikov izpraznite, od znotraj nasolite in poveznite narobe, da se ocedijo. Čez kako uro jih napolnite s temle nadevom: tunina v olju, malo svežega masla, sok dveh limon, malo majoneze, sol in poper. Okrasite s kolesčkom trdo kuhanega jajca in črno oljko.

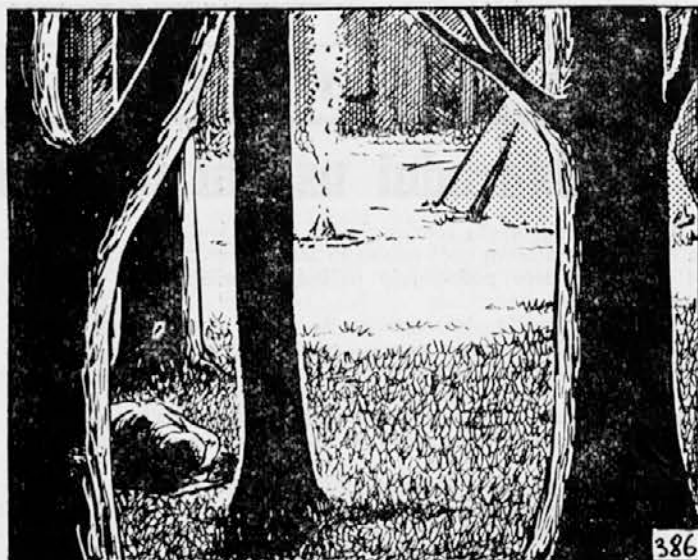
385. Nepeesa je razložila: »Pred dvema dnevoma je odšel s sporočilom, da nisem umrla, da ga čakam in da hočem postati njegova žena. Vem, da bo hitro prišel. In ne boste ga ubili vi, ampak jaz! Prišel bo jutri, vem!« Carvel je sklonil glavo in mehko stisnil na ustnice svileni pramen njenih las. Nepeesa je zardela in tiho, tiho zašepetala: »Oh, Jim!«

387. McTaggart pa to noč ni spal. Prevelika je bila njegova želja, da bi se sešal z Nepeesom. Zakaj šele jutri? Zakaj ne bi hitel vso noč in jo presenetil že ob zori? Sredi noči je prišel do pogorišča. Tu nekje bi ga morala čakati Nepeesa! Poklical jo je in se radovedno ogledoval. Zavohal je rahel vonj dima in pohitel v smer, odkoder je prihajal.

389. Od tega malega indijanskega šotoru McTaggart ni mogel odtrgati oči. Plazil se je k njemu korak za korakom, počasi in previdno kot lisica. Prislonil je uho na platneno steno in prisluhnil. Nobenega sumljivega šuma ni bilo, slišal je le mirno Nepeesino dihanje. Njegove oči so žarele v divjem ognju, ko se je sklonil in odgrnil vhodni zastor.

386. O polnoči je mesec mirno sijal na šotor, v katerem je spala Nepeesa, in na odeje, s katerimi se je ob dogorevajočem ognju pokrtil Jim Carvel. Baree je počival nekoliko vstran, na robu gozda. Jim in Baree sta bila utrujena, spala sta trdno in ni ju zbudil noben šum. In vendar je v vejah dreves skrivnostno šelestelo, kakor da bi opozarjalo: »Morda pride že noč?«

388. McTaggart je stopal tako previdno, da nobena suha vejica ni počila pod njegovimi nogami, da noben list v grmovju ni zašelestel. Na jaso, kjer je pravkar dogoreval ogenj, se je priplazil tako tiho, da ni prebudil niti Bareeja. Mogoče je bil previden, mogoče je hotel le presenetiti Nepeesu, ki je spala v šotoru, oblitim z mesečino.

390. Dvajset korakov proč, v senci dreves, je Baree nenadoma dvignil glavo. Ni ga prebudil šum. Mogoče ga je prebudil vonj, ker je najprej trznil z nozdrvmi in se šele potem prebudil. Nekoliko trenutkov je srepeel v senco, ki se je sklanjala nad vhod v šotor. Vedel je, da to ni Carvel; že je spoznal razločni vonj svojega smrtnega sovražnika.